

Gods stem verstaan

Bijbelgedeelte: Samuel 1:3

Preek

Goedemorgen. Kun je God horen spreken? Kun je de stem van God verstaan? Ik denk dat er grofweg vier reacties mogelijk zijn; vermoedelijk alle vier hier in de kerk wel aanwezig vandaag. Er zullen er zijn die zeggen: *Ja, dat hoort er gewoon bij als je gelooft. De bBijbel staat er toch ook vol mee dat God communiceert met mensen? En bovendien, als je gelooft dat het mogelijk is om een band met Hem te hebben, dan veronderstelt dat toch ook communicatie. Oftewel, dat je dingen tegen God zegt, maar ook dingen weer terug hoort? De tweede reactie die mogelijk is, is: ja, maar het is niet 'gewoon' te noemen, maar juist bijzonder. Alleen voor sommige momenten of alleen sommige mensen weggelegd. We gaan er vandaag dieper op in.*

In de derde plaats zullen er zijn die op de vraag of je de stem van God kunt verstaan, zullen zeggen: *misschien wel, maar t is link om dat te zeggen of te claimen. Want ja, mensen zitten zomaar mis. Zeker als mensen in de war zijn, kunnen ze zomaar gaan zeggen dat ze een stem van God horen. Maar ook mensen die niet in de war zijn, kunnen mis zitten. Of die kunnen anderen met een zogenaamd woord van God onder druk zetten of ermee manipuleren of zichzelf boven elke kritiek zetten. Kortom, het gaat veel te vaak mis en daarom moeten we er vooral mee oppassen met te zeggen dat je Gods stem hebt verstaan.*

En de vierde reactie die mensen kunnen hebben, is een simpelweg 'nee': *nee, dat is niet mogelijk. Tot deze reactie kom je niet alleen als je niet in God gelooft (dan ook natuurlijk), maar die kun je ook hebben als je wel in God gelooft, maar niet dat Hij zich bezig houdt met individuele mensen. Zoals ik las van een voorval van Gandhi die samen met een geestelijke ergens in Zuid-Afrika door een wijk liep. Een heel aantal jonge mannen met overduidelijk slechte bedoelingen kwam op hen af. Opeens ging een raam open en schreeuwde een vrouw tegen haar zoon dat hij die mannen met rust moesten laten. De jonge mannen verdwenen gelijk. Zegt de geestelijke: 'zo, daar hadden we geluk zeg'. Zegt Gandhi: O, ik dacht dat je een man van God was. Zegt de geestelijke: 'ja, maar ik denk niet dat God zo zijn dag indeelt dat Hij met mij rekening houdt.'*

Vier mogelijke reacties dus: 1) ja, dat hoort er gewoon bij; 2) ja, af en toe, in uitzonderlijke situaties; 3) misschien, maar beter om er zeer terughoudend mee te zijn; 4) nee, dat moet je niet verwachten.

We herkennen deze reacties vast bij anderen of onszelf.

Met deze reacties in het achterhoofd gaan we naar het verhaal van vandaag – een verhaal waarin God bijzonder duidelijk spreekt richting Samuel – en we kijken wat ons dat zegt over dat thema ‘de stem van God verstaan’. Vorige week lasen we van de bijzondere aanloop naar Samuels geboorte, hier lezen we van een verhaal uit zijn jeugd.

...

Dit verhaal lijkt een voorbeeld te zijn van: ‘ja, God spreekt, maar dan in uitzonderlijke situaties’. Want wat Samuel overkomt is ergens uniek en voor een heel speciaal doel, want deze Samuel heeft een speciale roeping en plek in het lange verhaal van God met mensen.

Het was zeker in die tijd iets uitzonderlijks, want aan het begin van het verhaal staat er ‘in die tijd klonken zelden woorden van de HEER en er braken geen visioenen door’. Er werd dus weinig van God gezien, gehoord of gemerkt. Er waren geen boodschappen uit de hemel, geen visioenen die dingen duidelijk maken. Symbolisch wordt daarom gezegd dat het nacht is en de Godslamp, een speciale lamp in het heiligdom, bijna gedoofd is. Er is bijna niets van God te merken.

Die stilte van God uit had een oorzaak – het was namelijk de tijd van de rechters en dat was een tijd waarin iedereen deed wat goed was in eigen ogen. Mensen lieten zich niet meer aan God gelegen liggen, maar gingen hun eigen gang. Vast niet iedereen, maar dat was wel de tendens. En in het heiligdom van Silo, de plek waar het godsdienstige symbool van het volk van God was, de ark, het teken van Gods aanwezigheid, ook daar zat het compleet mis. De zonen van de oude priester Eli runden dat heiligdom, maar in hoofdstuk 2 wordt uitgelegd hoe ze hun macht misbruikten. Het verhaal over hen begint met: ‘de zonen van Eli waren een stel afpersers. Ze trokken zich niet van De Heer aan en maakten misbruik van hun rechten die aan het priesterambt verbonden waren’. Hun vader, de priester Eli was wel anders, beter – maar zijn fout was dat hij had nooit echt ingegrepen. Hij had het allemaal maar laten gebeuren. Kortom, met de geestelijkheid van die tijd was het dus ook al dramatisch gesteld.

Maar God laat dat er niet bij zitten en maakt een nieuw begin – via Samuel. Hij was als jong kind op een bijzondere manier in dat heiligdom terechtgekomen en zo staat er van hem in hoofdstuk 2 dat hij dicht bij de Heer opgroeide. En dan het verhaal van hoofdstuk 3. We weten niet precies van hoe oud Samuel dan precies is – al las ik ergens 11 jaar. Niet te bewijzen, maar het zou zomaar kunnen. Hij was dus nog steeds jong, en hoewel hij dichtbij God opgroeide, zo staat er, was Hij niet vertrouwd met de stem van God. En dan spreekt God via een hoorbare stem. Komt niet heel vaak voor in de bijbel trouwens, maar wel af en toe.

Het verhaal is ergens ook grappig. Zeker als je wat visueel bent ingesteld, kun je het natuurlijk voor je zien. God roept Samuel bij zijn naam, maar voordat God nog meer kan zeggen, is de jongen al weggerend naar Eli om te vragen wat er is. Eli stuurt hem terug, want hij heeft hem niet geroepen. Weer een stem, Samuel weer naar Eli en weer teruggestuurd. De derde keer, zo vaak in de bijbel, gaat het anders. Als Samuel voor de derde keer aan het bed van Eli staat, begrijpt Eli dat God Samuel iets wil zeggen. Hij adviseert Samuel om de volgende keer als hij die stem hoort, te blijven waar hij is en tegen God te zeggen dat hij luistert. Samuel doet dit en hij krijgt vervolgens een boodschap van God. Het bevat geen opdracht of iets dergelijks, ook geen bemoedigende of inspirerende gedachte. Het is een bericht ter kennisgeving, zou je kunnen zeggen. Een moeilijk bericht. God wil Samuel op de hoogte stellen van wat er gaat gebeuren met de mensen die nu de leiding hebben in het heiligdom – de mensen dus die Samuel als zijn voorbeeld had gehad in zijn jonge leven. God vertelt hem dat zij gestraft zullen worden. Samuel weet zo dat hij niet zal kunnen blijven steunen op Eli en al helemaal niet op diens zonen. Samuel weet dat hij zich moet losmaken van Eli en

zijn zonen – want zij zullen geoordeeld worden. Dat oordeel is nodig – er moeten dingen rechtgezet worden, anders kan er ook geen nieuw begin komen.

En dat nieuwe begin komt inderdaad, want na deze woorden van God in de nacht richting de jonge Samuel is er iets blijvends veranderd. Samuel wordt ook niet langer een jongen genoemd, maar hij is nu een profeet. En via Samuel is de lijn met God weer open, want God communiceert vaak met Samuel. Die, zo staat er, geen van de woorden van de Heer op de grond laat vallen – hij gaat er dus zorgvuldig mee om. Hij doet iets met wat hem gezegd wordt – buitengewoon belangrijk natuurlijk. En zo is de lijn met God niet alleen open voor Samuel, maar ook weer voor het volk. Want via Samuel hoort het hele volk weer van God. Er klinken dus weer woorden van God in het land. En zo eindigt het verhaal dat zo somber begon heel hoopvol. Mensen hoeven maar naar Samuel en ze kunnen Gods woorden horen.

Het gaat er uitzonderlijk aan toe in dit verhaal. En zo kan het er nog steeds in levens van sommige mensen uitzonderlijk aan toe gaan. Je hebt van die verhalen – je hebt ze zelf misschien ook wel gehoord – die buitengewoon wonderlijke levensverhalen, waarin God op bijzondere manier een nieuw begin maakt en dingen echt helemaal anders maakt.

Zulke verhalen kunnen mij goed doen, maar ik denk niet dat we er juist aan doen om dit verhaal van Samuel alleen als zo'n buitengewoon verhaal te zien. Want dit verhaal vertelt ons niet alleen iets *buitengewoons*, maar juist ook allerlei dingen die gewoon zijn in hoe God communiceert met ons. Daarvoor is dit Bijbelverhaal, en vele andere verhalen, ons gegeven – om te leren hoe God met mensen omgaat, niet alleen toen en daar, maar ook hier en nu.

En de God van de bijbel is een God die met ons om *wil* gaan, die, zo blijkt ook hier weer, de relatie zoekt. En typisch God dat Hij dan het initiatief neemt om de communicatie te openen.

Dat God met deze communicatie de relatie zoekt, blijkt ook uit de inhoud van het bericht aan Samuel. Eigenlijk deelt God alleen iets wat staat te gebeuren – verder geen vraag of opdracht of iets dat Hij van Samuel verwacht. Nee, alleen maar iets dat Hij blijkbaar met Samuel wilde delen. Vergelijk het als volgt: God is dus niet als een leidinggevende die je alleen mailt als 'ie wat van je nodig heeft, maar eentje die je betreft bij wat er speelt en gaat gebeuren. En zo gaat het in een normale relatie ook. Daar geef je elkaar ook niet alleen maar opdrachten en stel je ook niet alleen maar vragen. Daar informeer je elkaar ook, laat je weten wat er speelt, waar je mee bezig bent. Zo is het ook in de relatie met God – daar mogen wij delen wat ons bezighoudt – dat noemen we bidden. Maar we kunnen ook verwachten dat God ons laat weten wat Hem bezighoudt – natuurlijk eerst en vooral door de bijbel. Maar misschien ook wel op andere manieren.

Kortom, God is van de relatie. En daarom is Hij van het communiceren.

Ik weet niet waar jij staat.

Misschien heb je nooit iets vernomen van God, misschien is het al lang geleden dat je voor je gevoel iets gehoord of gezien of gemerkt hebt van God. Dan reikt dit verhaal je aan: God heeft je iets te zeggen. Want God is van de relatie en daarom van de communicatie. Misschien is het al lang stil tussen God en jou – en daar kunnen allerlei redenen voor zijn. Maar ik hoop dat dit verhaal je vertrouwen geeft dat God wel weer de communicatie opent of heropent.

Misschien is het voor jou anders – is die relatie met God er zeker wel en herken je ook wel dat er sprake is van communicatie, niet alleen van jou naar God, maar ook van God naar jou. Maar misschien vraag je je wel af of je Zijn communicatie niet soms mist, of zelfs vaak mist.

Dan reikt dit verhaal je allerlei manieren aan en heel concrete manieren ook over hoe je Gods stem kunt verstaan – ook vandaag de dag.

Dat kan dus door een letterlijk hoorbare stem. Ik heb er van gelezen in de bijbel en er van gehoord bij mensen, maar het lijkt zeker niet iets alledaags te zijn. Misschien zit daar dit achter. Samuel was nog jong en hij moest nog het luisteren leren. Als je een jonge gelovige bent, dan komt God je ook nog wel eens wat vaker of luider tegemoet. Terwijl als je langer gelovig bent, je al aan een half woord van God genoeg hebt.

Een veel vaker voorkomende manier is wat er aan het eind van het verhaal staat – namelijk dat mensen Gods woorden vernemen via Samuel. Samuel gaat als een soort tussenpersoon tussen God en mensen functioneren. Dit lees je vaak in de bijbel en kun je ook vaker horen bij mensen. Dat mensen een woord van God opvangen dat hen bereikt via een ander, een tussenpersoon, iemand als Samuel met een officiële rol, maar het kan ook via mensen zonder enige godsdienstige functie. Ik herken het wel. Soms terwijl ik er specifiek om vroeg of omdat er voor gebeden wordt, maar soms ook niet eens. Maar er wordt dan iets gezegd en je weet gelijk – dit is het woord dat ik nodig heb.

Een andere manier van God iets te vernemen is die van een visioen – daar wordt kort in dit verhaal ook van gesproken. Is vaker van te lezen in de bijbel en je kunt het ook nu van mensen horen. Er was een visioen, noem het een bepaalde visie of bepaalde kijk op de toekomst. Ik heb m zelf ook een paar keer gehad. Voor mijn gevoel echt niet zelf bedacht, maar het voelde als gegeven. Bijvoorbeeld om te starten met Noorderlicht in 2012 of om te proberen om vanuit Noorderlicht hier in Blijdorp, allerlei andere nieuwe Noorderlicht-gemeenten te laten ontstaan.

Weer een andere manier waar dit verhaal op wijst is dat Samuel geroepen wordt in een heiligdom; ik lees dat vaak in de bijbel en ik hoor het ook nu vaak, dat God bovengemiddeld vaak iets van zich laat horen in een heiligdom, al kan het er zeker ook buiten zijn.

En nog de laatste manier – God komt naar Samuel toe in de stilte van de nacht. Ook weer iets dat je vaker leest in de bijbel en van mensen kunt horen – dat in de stilte en in de afzondering er een teken van God komt, een woord van God.

Zo helpt dit verhaal ons ook om Gods stem op te vangen, maar dit verhaal is zeker niet uitputtend. In de bijbel staan nog veel meer voorbeelden. En bij verschillende mensen gaat het er ook verschillend aan toe. Deze week sprak ik iemand die vertelde hoe het bij haar werkte – soms zomaar een bepaald gevoel, een tinteling, en dan opeens een woord of gedachte – die duidelijk te onderscheiden is van eigen gedachten. Ik herken dat wel eigenlijk – je voelt het verschil met je eigen gedachten en je weet het gewoon, omdat het echt anders is dan een eigen gedachte. Zoals ik ergens las – als iets van God komt, is het duidelijk, helder, precies; terwijl als het niet van God komt het vaak gepaard heeft het veel vaker de vorm van gepieker of verwarring.

Maar hoeveel verschillende manieren er ook mogen zijn waarop God met ons mensen communiceert – een van de grote vragen is en blijft: Maar hoe weet je nu dat het van God komt en niet je eigen gedachten? Hoe weet je nu dat het van God komt en niet je eigen wensen?

Je weet het nooit helemaal zeker. 100% bewijs dat iets van God komt is niet te geven – en daarom moeten we ook niet al te stellig zijn. Je weet het nooit helemaal zeker. En je zelf 100% vertrouwen is ook niet wijs –

want wij zijn feilbare mensen en onze verlangens en wensen kunnen ons ook in de weg zitten, waardoor we ook zomaar mis kunnen zitten. Dus we kunnen ook beter zeggen: 'ik denk dat God zegt...' dan: 'God zegt'.

Dus enige voorzichtigheid is wel goed. En wat ook goed is ten aanzien van die vraag 'hoe weet je nu wat van God komt en wat je eigen projecties zijn' – het is goed om te beseffen dat het iets is dat je gaandeweg moet leren. Want zoals in het echte leven het ook tijd kost om iemands stem te leren kennen en te snappen wat iemand nou bedoelt. Zo is dat met Gods stem ook.

Zo moest Samuel het ook leren. Zelfs toen Hij een hoorbare stem uit de hemel hoorde, wist hij het ook niet gelijk. Hij dacht dat Eli hem riep en rende naar zijn bed in de verwachting een klusje te moeten doen. Blijkbaar kun je Gods stem zomaar verwarren met een andere stem. En het duurde een heel aantal keer voordat hij begreep dat het de stem van God was.

En zo leerde Samuel van Eli over Gods stem verstaan. Nou was die Eli dus zeker geen man van onbesproken gedrag. Zowel in het eerste en tweede hoofdstuk van dit Bijbelboek komt Eli er niet heel goed vanaf en hier is ook weer traag te noemen, maar hij weet wel genoeg van God om Samuel hier te zeggen hoe hij moet luisteren naar God.

Wij hebben ook een Eli nodig. Dat hoeft echt niet een perfect iemand te zijn. Het kan zelfs iemand zijn die duidelijk gefaald heeft in zijn leven. Maar in ieder geval iemand die weet heeft van Gods stem verstaan en er ons dingen over kan leren – juist ook onderscheiden tussen wat van God is en wat je eigen gedachten en wensen en projecties zijn. Als je hierin wilt groeien, zoek dan een Eli, iemand die langer gelooft dan jij en vast meer ervaring heeft dan jij. Zoek zo'n Eli en bevrraag diegene hoe jij beter kunt worden in luisteren naar God.

Laten we afsluiten, Gods stem verstaan.

Ik hoop dat je deze preek hebt opgepakt als een uitnodiging – om open te staan voor de stem van God. En misschien begint het wel mee dat je tegen God zegt: 'Spreek Heer, ik luister'.

En dan hoop ik dat we erin groeien – in het verstaan van Gods stem in ons eigen leven. En hoe dat onze band met God kan versterken. En hoe we daarmee onze weg in het leven vinden. Wat de juiste richting voor ons leven is. Het juiste doel ook.

En ik hoop dat we als gemeente elkaar daarin ook helpen – om Gods woord voor ons leven te verstaan. Door op zondag bij elkaar te komen, maar ook in kleiner verband bij elkaar te komen in een kring. Of door elkaar te spreken en het er met elkaar over te hebben over wat God ons duidelijk aan het maken is.

En ik hoop dat je merkt dat God spreekt – nog altijd.

En mocht je twijfelen of God daadwerkelijk met jou wil communiceren. Mocht je twijfelen of God persoonlijk in jou geïnteresseerd is. Mocht je twijfelen of God niet veel te druk is om zich bezig te houden met die leventjes van ons. Dan zou ik zeggen: kijk naar Jezus Christus. Hij kwam in een tijd dat er ook al lang geen woorden van God hadden geklonken, het lange verhaal van God met mensen leek te stokken. En toen was Hij daar. – om eens en voor goed duidelijk te maken dat God zich bekommerde om deze wereld. Dat God deze wereld liefheeft. Dat God mensen zoekt. Hoog en laag, klein en groot, jong en oud. Jezus sprak echter ook van oordeel – er was namelijk zoveel misgegaan. En daarom: er moesten dingen rechtgezet worden, want dan pas kon er een nieuw begin komen. Maar verrassend genoeg ging Hij dat oordeel zelf dragen. Dat deed Hij aan het kruis van Golgotha. Blijkbaar ging Hij liever zelf ten onder, dan

onze ondergang te moeten aanzien. Hij droeg dat oordeel niet alleen mensen van zijn tijd, maar van iedere tijd. Ook nu. Ook voor jou. Zodat we mogen weten dat er niets meer tussen zit, tussen God en ons als we ons toevertrouwen aan deze Jezus. Dan zijn we vergeven, dan is de band met God hersteld. En als die band hersteld is, dan volgt er wel communicatie. En gaandeweg leren we als het goed is, steeds beter om die communicatie van God te verstaan – in welke situatie je in je leven ook bent beland.

Amen.